

תקון ליל שבועות

גמ ה"א ו"א ו"ג ו"ד ו"ה ו"ו ו"ז ו"ח ו"ט ו"י ו"יא ו"יב ו"יג ו"יד ו"טו ו"טז ו"יז ו"יח ו"יט ו"כ

זוהר ס"ד ג (ויקרא) פרשת אמר דף צו עמוד ב

כ"ט ת"א ו"ב

ת"ה כל ב"ה ה"א מ"ה חושב"א דא אינן שבע שבועות תמימות למוכי לזכירתא דא לא אקרי טוהר ולא במלא דטוהר הוא ולא הוא כדא למחוי ליה חולקא באריותא, ומאן דמטי טוהר להאי יומא חושב"א לא ארעבד מניה כד מאטי להאי ליליא לבעי ליה למיעי באריותא ולאחזרבה בה ולנטרא רכיז עלאה דמטי עליה בההוא ליליא ואזרכי, ואלופטא דאריותא דבעי ליה למיעי בהאי ליליא אריותא דבע"פ בגין דיותוכן (ס"א דיותרבן) כהוא ממבטא דחולא עמיקא, לבתר בהאי יומא ליתו תורה שבכתב ויתובר (ס"א בהו) בה וישתכחן כהוא בחוזה חוד לעליא כדן מכריזו עליה ואמרו (ישעיה נט) האי האת בריזו ארוח אמר יי רחזי אשר עלך ודברי אשר שמתי בפך וגו', נעל דא חסיד קרמא לא חזו יומי בהאי ליליא וחזו לעאן באריותא ואמרו ותי לאחזנא ויחא קדישא לן ולבן בתרין עלמין וזהוהא ליליא כנסת ישראל אתערסא עליהו והאי לאחזנא ביה במלא ותרווייהו מתעטרו על רשייהו דאינן חוכאן לחכי, ר"ש הכי אמר בשעתא דמתכנשי חברייא בהאי ליליא לגביה נתיי לתקטא תכשיטי כלה בגין דתשכחן למחו בתכשיטהו ותקונתא לגבי מלא ברקא יאת, זכאח חולקתן וחבריאי כד יתבע מלא למטרונותא פנא תקן תכשיטהו ואגחיר עטרותא ושוי תקונתא, ולית לך בעלמא קאן דידיע לתקטא תכשיטי כלה אלא חברייא זכאח חולקתן בעלמא דין ובעלמא דאתי, וסא חזי חברייא מתקני בהאי ליליא תכשיטהו למה ומעטרי לה בעטרותא לגבי מלא ומאן מתקני ליה למלא בהאי ליליא לאשכחא בה בכלה לאחזנא בה במטרונותא, נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה הוא דכתיב (שיר ג) צאנא וראנא בנות עיון במלך שלמה וגו', לסדר דאתקת ליה למלא ואעטרת ליה אריות לזכאח לה למטרונותא וליאנן דמשכחי גבה, למלא דהוא ליה בר יחורא ארזא לזכאח ליה במטרונותא עלאה פנא עברת אמיה כל ההוא ליליא שאלת לבי גיזתא אפיקת עטרא עלאה בשבעין אבני יקר סורנתא ואעטרת ליה אפיקת לבשין דמילת האלבישת ליה האתקת ליה בתקוני דמלכין, לבתר שאלת לבי כלה נמאת עלימתתא דקא מתקני עטרותא ולבשהתא ותכשיטהו לתקטא לה, אמרה לן הא אתקית בי טבילה אתר דמיין נבעין וכל ריחון וסמטין סוחרני אינן מיין לזכאח לכותי כלותי מטרונותא דברי ועלימתתא ויתוכן בההוא אתר דאתקית בההוא בי טבילה דמיין נבעין דעמי לבתר תקיע ליה בתכשיטהו אלבישו לה לבשהתא אעטרו לה בעטרותא, למחו כד ייתי ברי לאחזנא במטרונותא, ותקן היכלא לכוזו ושתכח מזרזיה בס כהוא, כד מלא קדישא ומטרונותא וחברייא כהאי גזנא ואימא עלאה דמתקנת כלא אשתכח דמלא עלאה ומטרונותא וחברייא מזרזיהו כהוא ולא מתפרשק לעלמין הוא דכתיב (תהלים טו) יי מי יעד באחך וגו', חולך תמים ופעל צדק, מאן הוא פועל צדק אלא אלון אינן דמתקני למטרונותא בתכשיטהו בלבשהתא בעטרותא, וכל חוד פועל צדק אקרי, א"ר חזיא אולמלא לא זכיא בעלמא אלא למשמע מלן אלן דיי, זכאח חולקתן דאינן דמשחילי באריותא וידעין ארזותו דמלא קדישא דרעותא דלהן באריותא עליהו כתיב (שם צא) כי בי חשק ואפלטוה, וכתיב אהלנו ואכברוה:

מגן הכהנים לורח חיים סימן תל"ח
 אימא כהנא שחסידיס הראקונים או נעוריס כל הלילה ועסקיס כסורי וכבר נהגו רוב הסולמים לעשות כן ולפסח לפת טעם ע"פ פשוטו לפי שזכאל הוא קונים כל הלילה והולך הקב"ה להעיר אותם כדליתא במדרש לכו לטו מרימס לתקן זה

משנה במורה סימן תל"ח ס"ק א
 אימא כהנא שחסידיס הראקונים או נעוריס כל הלילה ועסקיס כהורה וכבר נהגו רוב הסולמים לעשות כן וליתא בשירי הארי ז"ל דע שכל מי שכלילה לא ישן כלל ועיסר והיא עוסק במורה מובטח לו שישלם שנתו ולא יארע לו שום מח, והטעם כהנ מ"א ע"פ פשוטו שזכאל הוא קונים כל הלילה והולך הקב"ה להעיר אותם לקבל התורה וכליתא במדרשן לכו לטו מרימס לתקן זה.

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה א

ר' פנחס בשם רבי דושקיא אמר עד שהמלך במסכו עד שהמלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה במסכו ברקיע כבר הקדים שנא' (שמות י"ט) ויהי בימים השלישי בהיות הבקר למלך שנזר ליום פלוני אני נכנס למדינה וישנו יחם בני המדינה כל הלילה ושבו המלך ומצאם ישנים הסמיד עליהם בקלאנן בוקים ושופר היה השיר של אותו מדינה מעורר ומרציאן לאפנתו של מלך והיה המלך מוהך לפניהם עד שהגיע לפלטיק שלו, כך הקב"ה הקדים דכתיב (שם /שמות י"ט) ויהי בימים השלישי בהיות הבקר, וכתיב (שם /שמות י"ט) כי בימים השלישי יד ה' לעיני כל העם, ישנו להם ישראל כל אותו הלילה לפי ששנה של עצרת עריבה והלילה קצרה, אמר ר' יודן אפילו פרטענא לא עקץ בה, בא הקב"ה ומצאן ישנים התחיל מעמיד עליהם בקלאנן והיך ויהי בימים השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים והיה משה מעורר לישראל ומרציאן לאפנתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה והיך (שם /שמות י"ט) ויצא משה את העם לקראת הארזים, והיה הקב"ה מוהך לפניהם עד שהגיע ליה סני' דכתיב (שם /שמות י"ט) ויהי סני' עשן כלה, א"ר יצחק זה הוא שמקנתין על די ישעיהו שנאמר (ישעיה נ"ז) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין קוהה הקצר קצרה ידי מפרות.

שמות פרק יט

- (יא) ויהי וכןים ליום השלישי כי ימים השלישי עד יתן קעיני כל העם על הר סיני;
- לכן עורא שמות (הפירוט הארוך) פרק יט
- (יב) והא נכונים אולי לא ישן ארס בהם כלילה, שזמנו קול ה' נכנס, כדרך כהן גדול ביום הכיפורים;

פרקי דרבי אליעזר פרק מא
 ר' חנינא אמר בחדש השלישי היום כפול בלילה וישנו ישראל עד שתי שעות ביום ססינת יום העצרת עריבה והלילה קצרה, ויצא משה ובא למחנה ישראל והיה מעורר ישראל מסינתם ואמר להם עימדו מסינתכם שהרי אלהיכם מבקש ליתן לכם את הארץ התורה כבר החתן מבקש להביא את הכלה להכניס לחופה כדי ליתן לכם את התורה באה היסעה, סני' ויצא משה את העם וכו', והא הביה יצא לקראתן כתיב יצא לקראתן ליתן להם את התורה, סני' ה' בצאתן מסעיד וכו',

זוהר חלק א דף ח"א

רבי שמעון היה יודע ולמי באריותא, בליליא דכלה אחזרת בבעלה. הנינן כל אינן חברייא רבני היכלא דכלה, אצטרובי בהותיא ליליא דכלה אודמת למחוי לומא אחרא ו חופה בבעלה, למחוי עמה כל החוה ליליא, ולמחוי עמה בתקונתא דאיהו אתקנת, למיעי באריותא מזרזיה לנביאים, ומנביאים לכתובים, ובמדרשות דקראי, וברזי דתקונתא בגין דאלן אינן תיקונן דילה ותכשיטהו, ואיהו ועלמתתא שאלת וקיימת על רישתון, ואתקנת בהו וזרת בהו כל ההוא ליליא, ולימא אחרא לא שאלת לחופה אלא בהדיהו, ואלן אקרון בני חופתה, ובין דשאלת לחופתה, קב"ה שאל עליהו, ומברך לן ומעטר לן בעטרותא דכלה, זכאח חולקתן. וזהו רבי שמעון וכלהו חברייא מרענן כהנא דאריותא, ומחושן מלך דאריותא כל חוד חוד מעינהו, וזהו חזי רבי שמעון וכל שאר חברייא, אמר לן רבי שמעון, בני, זכאח חולקתן, בגין דלמחר לא תעול כלה לחופה אלא בתרייכו, בגין דכלהו דמתקנת תקונתא בהאי ליליא חזראן בה, כלה יתן רשמין וכתיבין בספרא דכרינא, וקב"ה מברך לן בשבעין ברכאן ועטרות עלאה, פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים יט ב) חשמים מספרים כבוד אל וגו', קרא דא הוא אקיימא ליה, אבל במאן דא דכלה אתערת למיעול לחופה בימא דמחר, אתקנת ואתחזרת בקישוטהו בהדי חברייא וחדא עמה כל החוה ליליא, ואיהו חזאת עמהו, ובוימא דמחר כמה אכולסין כמה חילין ומשריין מתכנשין בהדי, ואיהו וכלהו מתכאן לכל חוד חוד דתקיע לה בהאי ליליא, כיון דמתנזרין כהוא, ואיהו חמאת לבעלה, מה כתיב חשמים מספרים כבוד אל, חשמים דא חתן דשאל לחופה מספרים, מנתחין כהוא דספיר, דגחיר וחזיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, כבוד אל, דא כבוד כלה דאקרי אל, דכתיב (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום, בכל יומי שזא אקרי אל, והשזא הוא שאלת לחופה אקרי כבוד, ואקרי אל, יקר על יקר, נהיר על נהיר, ושלטע על שלטע, כדן בהותיא שעתא דשמים עאל לחופה ואזי נהיר לה, כל אינן חברייא דאתקיע לה, כלהו אתפרשו בשמחה תמן, הח"ד (שם יט ב) ומעשה ידיו מגיד חרקות מעשה ידיו, אלון אינן מארי קיימא דברית בהדי כלה, ואינן מארי קיימא דברית אקרון מעשה ידיו, כמה דאת אמר (שם ז יז) ומעשה ידיו כהנא, דא ברית קיימא דחזים בבשרא דבר נש.

ואמנם זה הכתב הניתן לדיא עתה הנה הוא מתחיל ליכנס בו בתחלת ליל שבועות ואינו נגמר ליכנס עד אסמדת הבוקר ואח"כ בתפלת שחרית ומסוף של יום שבועות או מזדווג עם נוקי רחל כבשאי השבתות וי"ט הוא זמן וזמנם אלא סעודה עלה עד אי"א מבאסמדת הבוקר משי"כ בשבתות וי"ט והוא ענין מעלת תג הסבועות ולכן הוונג התחתון נאסר בליל שבועות כי גם למעלה לא יש זיווג עד היום כנו ולא עוד אלא שצריך האדם שלא לשון בלילה הזאת כלל ולהתחיל כל הלילה נעדרים ועוסקים בתורה כנו באורך בהק' ספר הוזהר בפי' בראשית ובפי' אמור. ובעיני כל מי שלא יסן בלילה הזאת כלל אפי' רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מבטח לו שישלם שנתו ולא יאדע לו שום ולא עוד אלא שבטורת חיי האדם בשנה ההיא חלילה בענין ההוא שתא בטלם כיו ע"ש ולא עוד אלא שבטורת חיי האדם בשנה ההיא חלילה בענין זה כי אם לא יסן כלל דאי' שלא ימות בשנה הזאת ודי בזה. ולכן פטס המנהג הזה בישראל לעסוק בתורה כל ליל תג הסבועות ואמנם הענין הוא זה כי עיי' היתום עוסקים בתורה כל הלילה הם ממשיכים את הכתר הנו בדיא שהוא בחי' דיקנא דאי"א שדיא עולה עד סם כנו:

זהו הסדר של המקרא שתעסוק בו בלילה הזה כדי להמשיך הכתר הנו תתחיל מפר בראשית ותקרא פ' בראשית עד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כיו ואח"כ תדלג ותקרא ג' פסוקים האחרונים של בראשית ומסם ואילך תקרא ג' פסוקים הראשונים וגי' האחרונים מכל פרשה ופרשי מסאד הפרשיות ואם נודמנה פרשה קטנה של די' או של ה' פסוקים ון בהתחלת איזה פרשה הן בטופה תקראנה כולה וכשתגיע לפי' יתור או תקרא ג' פסוקים הראשונים ותדלג ותקרא מן בחדש השלישי לצאת בני ישראל עד סוף פרשת יתור. וכשתגיע לפי' מספטים תקרא שלשה פסוקים הראשונים ותדלג ותקרא מן ראל משה אמר עלה אל ה' כיו עד תשלום הפרשה. וכשתגיע לפי' ואתנען תקרא שלטי פסוקים הראשונים ותדלג ותקרא עשרת הירברות השניות שהם מן ויקרא משה אל כל ישראל עד סיום פרשת שמע ישראל שהוא עד ובסעריך ומסם ותדלג ותקרא שלשה פסוקים האחרונים וכשתגיע לפסרת ראה תקרא ג' פסוקים הראשונים ותדלג ותקרא מן שבעה שבועות תספר לך עד סוף הפי'. וכשתסיים לקרוא כל הפרשיות על הסדר תקרא כל נביא ונביא וכל כתוב וכתוב עיי' הנו ג' פסוקים ראשונים וגי' אחרונים שבכל א' וא' מהם עד שתסיים כל הכידי ספרים. והפסוקים של מגילת איכה תקראם בלחש מפני שזוא ע"ש ומגילת רות תקראנה כולה. ובהגיע אל יחוקאל תקרא הפסרת יום א' של שבועות כולה שדיא מן ויהי בשלטים שנה כיו עד תשלומה ותדלג אל פ' ותשאני רוח כיו ומסם ותדלג אל שלשה פסוקים האחרונים סבו ובהגיעך אל חבקוק תקרא שלשה פסוקים הראשונים סבו ותדלג אל פ' ה' בהיכל קדשו כיו תפלה לחבקוק כיו עד סוף חבקוק כי זאת היא הפסרת יום ב' שבועות ותחן הסדר המוכרח בענין המקרא ואח"כ שאר הלילה בסודות התורה ובפי' הוזהר כפי השגת שבכלי ובהגיע אסמדת הבוקר משי' קודם עלות השחר בעת שמסתחין פני הקבע במזרח אסר או נקי אלת השחר כוונתך. או צריך שתטבל במקוה ותכנין אל המקוה העליון שהוא כתר עליין דדיא הנמשך לו בלילה הזה והוא נקרא סעד החמשים כמיס ועליו נאמד וזקתי עליכם מים טהורים כיו ועיי'כ אנו מקבלים תוספת קדושה מבחי' הכתר הזה. וטעם הדבר הוא לפי שאנחנו בלילה הזה עושים ב' דברים הא' הוא להמשיך את כתר העליון דדיא עיי' עסק התורה כנו ואח"כ באסמדת הבוקר אנו גושים שושביני' ומשורגות רחל עק דדיא ומוליכין את הכלה הכלולה לבית הטבילה וטובלת במקוה העליון הנו שדיא וכתב הנו וגם אנתנו שושביני' דילא טובלים עמה. אבל אל תטעה לומר כי אז היא עולה עד הכתר דדיא אבל היא מקבלת במקומה למטה טהרה וטביל' מלמעלה מכתר דדיא בסוד וזקתי עליכם מים טהורים כנו ואח"כ עיי' תפלת שחרית ומסוף דיום שבועות ממש אז היא עולה כמהו ואו הם מזדווגים יחד כנ"ל. ובחי' טבילת הכלה ושושביני' ודלה נזכרים בסיה' בפי' אמור:

שרת תורה לשמוח סימן תמט

שאלה יש נהגין לעשות תיקון כרת שמנדין שינה מענינים כל הלילה בליל א' ובליל שישי בכל שבוע אם יש לוח טעם עיי' הסוד גם יש נוהגים בימי העומר לעשות תיקון זה בשבוע שישי כולו לילות רצופים אם יש טעם לזה. וזוהו המרה לצדקה ושכמיה. תשובה רבינו הארי"י זצ"ל לא זכר חיוב בדבר זה בכל ימות השנה ורק זכר על ליל שבועות וליל היר' שצריך לנדר שינה מעניני ולא ישן כלל וכנו בספר הכנות גם על ליל פסח כתב מהרד"ח ז"ל בסי' הכונות בדרוש ג' ח"ל ודע כי ראיתי אנשי מעשה נוהגים לעסוק בתורה כל ליל פסח עד הבוקר וכמי"ש מעשה ב"ר"א ו"י דאב"ע שהיו מספרים ביצמ"כ כל אותה הלילה וכיו עיי' מיה אהבה מפי רבינו הארי"י זצ"ל לא כתב בליל פסח וגם זה הוא לא כתב אהרה בענין השינה שלא ישן כלל כאשר כתב ליל שבועות והנה כל לילות אלו אפילו בליל שבועות לאו משום תיקון כרת נתקן דבר זה אלא יש בזה טעם אחר אבל אדוני יגני זה גם לענין תיקון כרת ממילא.

סידור בית יעקב, אורח ב. ליו"ט של עצרת

(יב) ומי שאינו בטוח בעצמו שלא יסדר בתפילתו למד בשלא י כל הלילה. מוטב שישן קצת כדי שלא יצא שכוו בהפסדו. סמן קצת שכן הו ישראל ישנים גם אז במית, כמי"ש במי".

• וציון צדק מספר מנחת יפה סיון 166

ספר השליח הקדוש - מסכת שבועות - פרק גר מצוה (ג)

בלילה חנוא של תג שבועות יחד השנה מכל מי שרוצה לדבק בקדושה, ועוסק בתורה כל הלילה.

פרק גר מצוה (ד)

וסדר הלימוד של זו הלילה כבר נתפרסם ונדע לרבים על ידי הקונטרסים שנתפשטו. ותמננה הזה נתפשט בכל ארץ ישראל ובכל המלכות אץ נקי בולם באחד מדולות ועד קמנים, וכן קיימו וקבלו עליהם ועל ורעיהם. ומאחר שהוספתי גם כן נוף משלי בענין סדר לימוד זאת הלילה, על כן ארשום הכל ביתו. החרדים לדבר ה' שתדלו שיהיה מנח בסוד, דאכל בית עשרה עבירה שריא צריך ללמוד חלק מתורה נביאים ומכתובים, ששה סדרים, ספר יצירה וחר, תרי"ג מצות, וזנה כל תורה שבכתב צריך לקרות ששה פסוקים מכל סדרה וסדרה, וכן מכל ספר מביד ספרים. הוינו שלושה פסוקים ראשונים ושלושה פסוקים אחרונים.

רק בספר תולדים יאמר גם כן המומור השמים מספרים כבוד אל, וממור יקום אלהים, וכל המומור דתמניא אפי' ובסוף משלי מן אשת חיל כיו עד סוף וובסיום הכתובים יאמרו קדיש. אחר כך מתחיל בסדר משניות של ששה סדרים, ומכל מסכתא ילמדו משנה ראשונה ומשנה אחרונה, וילמד כסדר ורעים מועד נשים נייקן קדיש מתורת, ובסיום כל סדר יאמרו קדיש דרבנן. אחר כך ספר יצירה משנה ראשונה ואחרונה ויאמרו קדיש. אחר כך בנותב פרשת אמור ויאמרו קדיש דרבנן. אחר כך יקראו תרי"ג מצות כפי המסובבים ברמב"ם או במי"א, או איזהו סדר המובחר. ואחר השלמות תרי"ג מצות יאמרו רבי הנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל כי ויאמרו קדיש דרבנן, ובאחרונה קרוב לשיאור היום יקראו כל שער המשנים ויאמרו קדיש ובהאור היום לבנו לטבילת. הרי י"ג קדישים מספר יאחד. וכל מה שקובץ בתורה שבכתב יקראו הכל בנינו המעטים, ותחן מעלה גדולה:

פרק גר מצוה (ה)

ולחראות גדולת מעלת זאת הלילה, איך שחביב לפני הקדוש ברוך הוא לבלתי נדום רגע אחת מדביקות התורה. גם יש רשות להפסיק בין ענין לענין לדבר דברי התעוררות מוסר ופשפש מעשים ולתקן תקנות ליראת ה'. אכתוב לכם מעשה שאירע קרוב לזמננו והתעורק מכתב המקובל דר"ר שלמה הלוי אלקביץ שהיה מתאבר בבית של רבינו בית יוסף והופיע עליו רוח הקדוש. וזה נוסח הכתב ...

כה דברי לשוני אחיכם שלמה הלוי אלקויץ. עד כאן לשון הכתב: אשרי עין ראתה כל אלה. על כן כל אחד יקדש וישחר עצמו בתוספת קדושה ומזרה. וטוב שזיכרו שלא ידברו באותה הלילה בשום לשון חול. רק הכל בלשון הקדש.

פרי מגדים, תשל חכרטה

ונלפס סדר הלימוד כזה הלילה, ומהפלים מיד כשואור היום, אע"א דלאו ללחך וגן.

חק יעקב סימן תצד ס"א

וכבר נתפשט המנהג הזה בעיני המון עם ללמוד יותר בעשרה על פי התיקון ולומר קדיש וטובלין כשיאיר היום, ויש טובלין בערב הרגל. ובבית מוח"ו הגאון לא נהגו כך ללמוד בעשרה, רק כל אחד ואחד לומד ביחידות, כי עיקר תיקון לא תקנו רק בפני עמי הארץ שאינם יודעים ללמוד על כן אנמרים התיקון.

• ציון מנחת יוסף תולדת ח"ס ח"א 108

שרת יביע אמר חלק ו - ארית ס"ל

ונדע כי בליל תג הסבועות קוראים תנ"ך עי"פ מה ססידו המקובלים, ויסודתו בהרי קדיש בזהיק ח"א (דף ח ע"א), דאבעי למלעי באודייתא מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ומכתובים למדרשות דקדאי וברוי הכמתא וכו'. וכיה בסער הכונות (דפי"ס ע"א). עיי"ש. וכי"כ מן החידאי בסי' לב דוד (פרק לא), סכ"ה הסוד הנכון ללימוד דילא שבתות, וכמי"ש רבינו הארי"י ז"ל. וכל סוב עשו אלן שקבעו ללמוד ביד חלוקת לדרמב"ם וכו', ועם שונים אל תתערב. עיי"ש.